

Marknäten och public service

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår samtliga motioner.

I skrivelse 2016/17:74 presenterar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens granskning av Teracom och marknäten – mediepolitik, monopol och krisberedskap (RIR 2016:18) och vilka åtgärder man avser att vidta med anledning av Riksrevisionens rekommendationer.

Flertalet yrkanden i motioner från allmänna motionstiden berör finansieringen av verksamheten vid Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). Övriga motionsyrkanden rör utformningen av uppdraget till SR och SVT, innehållet i sändningarna och tillgången till journalistiskt material från dagspress och public service.

I betänkandet finns 2 reservationer (SD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2016/17:74 Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten.

Ett tjugotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	8
Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten	8
Finansieringen av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB.....	11
Uppdrag till Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB	13
Sändningsinnehåll	14
Tillgång till journalistiskt material från dagspress och public service	15
Reservationer	17
1. Finansieringen av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, punkt 2 (SD)	17
2. Uppdrag till Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB, punkt 3 (SD)	18
Särskilt yttrande.....	20
Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten, punkt 1 (M, C, L, KD)	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	21
Skrivelsen.....	21
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:74 till handlingarna.

2. Finansieringen av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:539 av Sten Bergheden (M),

2016/17:683 av Maria Malmer Stenergard och Erik Andersson (båda M),

2016/17:693 av Anna Hagwall (SD) yrkande 3,

2016/17:1908 av Margareta B Kjellin (M),

2016/17:2210 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1,

2016/17:2244 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M),

2016/17:2379 av Carl-Oskar Bohlin (M),

2016/17:2927 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),

2016/17:3136 av Cecilia Widegren (M),

2016/17:3217 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1 och 2 samt

2016/17:3497 av Sofia Fölster (M).

Reservation 1 (SD)

3. Uppdrag till Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1336 av Niclas Malmberg (MP),

2016/17:1595 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 1,

2016/17:1610 av Catharina Bråkenhielm (S),

2016/17:2210 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt

2016/17:3275 av Anders Forsberg och Martin Kinnunen (båda SD).

Reservation 2 (SD)

4. Sändningsinnehåll

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2563 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2 och

2016/17:2769 av Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD).

5. Tillgång till journalistiskt material från dagspress och public service

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1685 av Marie Granlund (S) och

2016/17:2945 av Per-Ingvar Johnsson (C).

Stockholm den 28 mars 2017

På kulturutskottets vägnar

Olof Lavesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olof Lavesson (M), Agneta Gille (S), Aron Emilsson (SD), Säila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Niclas Malmberg (MP), Isabella Hökmark (M), Angelika Bengtsson (SD), Bengt Eliasson (L), Rossana Dinamarca (V), Roland Utbult (KD), Ida Karkiainen (S), Eva Lohman (M), Sanne Lennström (S), Anna Vikström (S) och Marie-Louise Rönmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten (2016/17:74) tillsammans med 22 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17. Inga följdmotioner har kommit in med anledning av skrivelsen. Behandlade förslag finns i bilagan.

Flertalet yrkanden i motioner från allmänna motionstiden berör finansieringen av verksamheten vid Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). Övriga motionsyrkanden rör utformningen av uppdraget till SR och SVT, innehållet i sändningarna och tillgången till journalistiskt material från dagspress och public service.

Den 11 oktober 2016 informerade Riksrevisionen utskottet om granskningsrapporten Teracom och marknäten – mediepolitik, monopol och krisberedskap (RIR 2016:18).

Den 8 december 2016 fick utskottet information av regeringens särskilda utredare om Medieutredningens (Ku 2015:01) slutbetänkande En gränsöverskridande mediepolitik (SOU 2016:80). Public service-rådet har inkommit med en skrivelse till riksdagen med anledning av regeringens skrivelse 2016/17:74.

Den 21 mars 2017 informerade kultur- och demokratiministern utskottet om regeringens halvtidsöversyn med public service-bolagen. Den 23 mars 2017 arrangerade kulturutskottet en offentlig utfrågning om framtidens public service.

Bakgrund

Teracom Boxer Group AB och statligt ägande

Den statligt ägda Teracomkoncernen består av fyra dotterbolag. Dotterbolaget Teracom har enligt bolagsordningen till uppgift att driva master för utsändning och överföring av radio- och tv-program samt därmed förenlig verksamhet. Bolaget ska erbjuda programbolagen utsändnings- och överföringstjänster på likvärdiga villkor i Sverige. Om programbolagen efterfrågar det ska bolaget erbjuda en grundläggande infrastruktur över hela eller delar av Sverige under förutsättning att programbolagen enligt sina sändningstillstånd är skyldiga att sända eller överföra med den efterfrågade räckvidden i ett marknät. Bolaget ska agera uteslutande affärsmässigt. Associationsrättsligt styrs bolag med statligt ägande på samma sätt som privatägda bolag, dvs. med aktiebolagslagen (2005:551) som övergripande ramverk.

Regeringens inriktning för förvaltning och ägarstyrning är att bolag med statligt ägande ska förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med värdeskapande som övergripande mål. Staten fastställer i sin egenskap av ägare de ekonomiska målen för statligt ägda bolag genom bolagsstämman. När de ekonomiska målen sätts tar man bl.a. hänsyn till marknadsförhållanden.

Ett särskilt beslutat samhällsuppdrag innebär att ett bolag har ett uppdrag beslutat av riksdagen att bedriva verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren. Uppdragsmål beslutas av bolagsstämman och följs upp tillsammans med de ekonomiska målen där utfallet gentemot uppdragsmålen och styrelsens syn på desamma diskuteras tillsammans med eventuella åtgärder för att nå målen.

Public service-bolagens uppdrag

För att främja självständigheten hos de tre public service-bolagen bildades Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB 1997. Förvaltningsstiftelsen är ägare till de tre public service-bolagen och har en styrelse som består av tretton ledamöter som utses av regeringen efter förslag från de politiska partierna i riksdagen. En viktig uppgift för stiftelsen är att utse ledamöter i public service-bolagens styrelser.

Sändningstillstånden utgår från bestämmelser i radio- och tv-lagen (2010:696) som bl.a. lägger fast att sändningarna ska vara oberoende av politiska och ekonomiska intressen i landet. Programmen ska präglas av folkbildningsambitioner och ha hög kvalitet. En mångfald av åsikter och olika intressen ska tillgodoses när det gäller religion, kultur och vetenskap. Nuvarande sändningstillstånd gäller 2014–2019.

Kultur- och demokratiministern genomförde nyligen en halvtidsöversyn med SR, SVT och UR för att följa upp och utvärdera de nu gällande villkoren för public service och diskutera förutsättningarna inför kommande tillståndsperiod.

Parlamentarisk kommitté

Riksdagen beslutade under riksmötet 2014/15 om ett tillkännagivande till regeringen att en blocköverskridande och parlamentariskt sammansatt utredning av radio- och tv-avgiften bör komma till stånd i god tid inför nästa tillståndsperiod, som startar 2020 (bet. 2014/15:KrU3, rskr. 2014/15:157). Riksdagen vill se en solidariskt finansierad och långsiktigt trygg modell som garanterar public service fortsatta oberoende.

Regeringen fattade i december 2016 beslut om att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att analysera villkoren för public service och föreslå nödvändiga förändringar för att skapa fortsatt goda förutsättningar för verksamheten. Kommittén ska föreslå ett långsiktigt hållbart och solidariskt finansieringssystem för radio och tv i allmänhetens tjänst. Utgångspunkten är att SR, SVT och UR ska ha finansiella

förutsättningar att utveckla en oberoende verksamhet med hög legitimitet, kvalitet och relevans i det moderna medielandskapet (dir. 2016:111). Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2017.

Regeringen har aviserat tilläggsdirektiv till den parlamentariska kommittén för att belysa programverksamhetens övergripande inriktning och ramar, public service-bolagens uppdrag på olika plattformar och hur programverksamheten kan nå hela befolkningen. Förslagen ska beakta medieutvecklingen och förändrade medievanor.

EU:s direktiv om audiovisuella medietjänster och upphovsrätt

I maj 2016 antog kommissionen ett reviderat direktiv om audiovisuella medietjänster, det s.k. AV-direktivet (KOM(2016) 287), för att förenkla och modernisera regelverket utifrån de förändringar som sker på mediemarknaden. Kommissionen föreslår nu en utvidgning av tillämpningsområdet till att omfatta samreglering och nationella uppförandekoder av audiovisuella tjänster med s.k. videodelningsplattformar. Syftet är att garantera ett grundläggande och likvärdigt skydd av minderåriga och skydd mot uppmaningar till våld och hat.

Den 14 september 2016 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (KOM(2016) 593). Syftet är att skapa rättslig förutsägbarhet vid digital och gränsöverskridande användning av verk och förbättra tillgången till sådant innehåll. För att uppnå detta föreslås ytterligare harmonisering av undantag från och inskränkningar i upphovsrätten, inklusive åtgärder för att underlätta licensiering av innehåll så att rättighetshavare får del av de värden som deras verk genererar.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:74 till handlingarna.
Jämför särskilt yttrande (M, C, L, KD).

Skrivelsen

I skrivelse 2016/17:74 Teracom och marknäten – mediepolitik, monopol och krisberedskap behandlar regeringen Riksrevisionens granskning av Teracom Group AB:s verksamhet och regeringens styrning av bolaget (RiR 2016:18).

Riksrevisionens syfte med granskningen var att undersöka för- och nackdelar med Teracom Groups verksamhet med avseende på om den i vid mening är effektiv för att uppnå det bakomliggande målet att public service-bolagens sändningar ska kunna nå hela befolkningen på ett säkert och effektivt sätt.

Post- och telestyrelsen (PTS) omfattas av granskningen medan public service-bolagens uppdrag inte ingår i granskningen. Granskningen beaktar att Teracom Group har en beredskapsfunktion och vad det betyder för regeringens styrning av bolaget. De närmare detaljerna i beredskapsfunktionen eller hur koncernen i praktiken fullföljer sin funktion för krisberedskapen granskas inte.

Regeringen bedömer att marknätet även fortsättningsvis kommer vara en central distributionsplattform för tv-sändningar från SVT och UR. Marknätet bedöms även för lång tid framöver vara en central distributionsform för ljudradio och därmed för SR. För både radio och tv gör regeringen bedömningen att täckningskravet på marknätet på 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen är fortsatt relevant och viktigt ur beredskapssynpunkt med tanke på public service-bolagens uppdrag att sända programtjänster över hela landet.

Riksrevisionens slutsatser

Riksrevisionen motiverade sin granskning av Teracom Group och marknäten med att marknäten är centrala för att målen för public service och för mediepolitiken i stort ska kunna uppnås och att marknäten har en viktig roll för krisberedskapen. Granskningen motiverades även av de konkurrensproblem som Riksrevisionen menar uppstår med anledning av Teracom Groups dominerande ställning på marknaden för marknät.

Riksrevisionen ställde fem revisionsfrågor för sin granskning och gjorde följande bedömningar utifrån de ställda frågorna.

Klarar Teracom Group av att skapa värde för ägaren utan att missköta samhällsuppdraget eller missbruka sin monopolställning?

Riksrevisionen anser att Teracom Group har levt upp till de ekonomiska krav som ägaren ställt samtidigt som bolaget är långt ifrån att nå de mål för tillväxt och expansion som ledningen satt upp. Riksrevisionen menar att utlandsaffärerna har medfört förluster på över 1 miljard kronor.

Riksrevisionen konstaterar att det inom Teracom Group pågår en omorientering där bolaget vill växa inom telekomsektorn som har en svagare anknytning till marknäten än Teracom Groups traditionella verksamhet. Riksrevisionen bedömer vidare att risken för att Teracom Group antingen ska missköta det nuvarande samhällsuppdraget eller missbruka fördelar av sin monopolställning kommer att öka om bolaget fullföljer sina planer på att expandera på telekommarknaden.

Har regeringen gett Teracom Group förutsättningar att på ett ansvarsfullt sätt förvalta sina monopol och samtidigt skapa ett långsiktigt värde?

Riksrevisionen bedömer att regeringen har ett aktivt engagemang i de flesta av bolagets utlandsaffärer med undantag för Teracom Groups egenutvecklade betal-tv-verksamhet i Danmark.

Riksrevisionen menar att nyorienteringen berör så centrala frågor att regeringen, för att utöva ett ansvarsfullt ägarskap, behöver engagera sig och bedöma de risker som är förknippade med denna. Riksrevisionen bedömer också att den nya strategin kan påverka samhällsuppdraget, dvs. marknätssändningarna.

Riksrevisionen menar att det under granskningen har framkommit flera faktorer som tyder på att Teracom Group har en tryggare finansiell position än konkurrerande bolag, vilket kan ha bidragit till att Teracom Groups avkastningskrav inte är anpassat till Teracom Groups telekomverksamhet utan till bolagets traditionella verksamheter inom tv-området.

Är statens reglering, uppföljning och kontroll av marknaden för marksänd radio och tv effektiv?

Monopolet på marknätsmarknaden är som Riksrevisionen ser det statistiskt som en följd av de sändningsvillkor som staten bestämt. Den enda utestående frågan enligt Riksrevisionen är vilket pris Teracoms kunder behöver betala, vilket i sig i stort sett är ett nollsummespel mellan offentliga aktörer.

Riksrevisionen bedömer att den nuvarande regleringen är suboptimal för att hantera denna relativt enkla fråga och hänvisar till Europeiska kommissionens förslag om t.ex. aktiv ägarstyrning eller lagstiftning.

Riksrevisionen lyfter fram att PTS, när dagens regelverk infördes, påpekade för regeringen att det fanns problem med att använda marknadslogik på den speciella monopolsituation som skapats av staten i fråga om marknätsmarknaden. Riksrevisionen bedömer att den prisreglering som PTS infört fungerar på kort sikt och håller priserna nere men att den kostnadsbaserade modell för prisreglering som har valts också innebär att

incitament till effektiviseringar tagits bort, vilket i längden sannolikt leder till högre priser för Teracoms kunder.

Är Teracoms monopol inom marksänd radio och tv motiverat?

Riksrevisionen bedömer att de rikstäckande marknäten är att betrakta som naturliga monopol i nationalekonomisk bemärkelse och det ekonomiskt mest effektiva sättet att bedriva dessa verksamheter, så länge de negativa följder som generellt följer med monopolsituationer hanteras. Inga andra anbudsgivare har levt upp till kraven i de upphandlingar som har gjorts.

Riksrevisionen konstaterar att situationen är likartad i andra europeiska länder och att i Finland har behovet av prisreglering kvarstått trots att det finns flera marknadsoperatörer.

Är ägande av Teracom Group motiverat?

Riksrevisionen anser att Teracom Groups nyorientering aktualiserar frågan om huruvida staten behöver äga hela eller delar av koncernen. Riksrevisionens bedömning är att den kärna i Teracom Groups verksamhet som har ett uttalat samhällsuppdrag, dvs. marknäten, bör behållas i statlig ägo, särskilt med tanke på dess roll för krisberedskapen.

Riksrevisionens uppfattning är vidare att vissa av sidoverksamheterna inom koncernen tydligt bidrar till att sänka kundernas kostnader för att sända i marknäten, t.ex. när utrustning placeras i Teracom Groups master eller tjänster där Teracoms serviceår hyrs ut. Det är osäkert om sådan verksamhet kan skiljas från själva marknadsdriften utan negativa konsekvenser. Betal-tv-verksamheten i Boxer TV-Access AB lämnar enligt Riksrevisionen visserligen ett stort bidrag till marknätets kostnader men behöver inte ägas av Teracom Group för att göra det. Riksrevisionen anser att verksamheter inom Teracom Groups nyorientering för närvarande inte bidrar alls till marknätets kostnader och att det är osäkert om de kommer att göra det i framtiden.

Sammantaget är Riksrevisionens uppfattning att det är befogat av staten att behålla marknadsverksamheten och några verksamheter som är svåra att separera från marknäten. Övrig verksamhet, inklusive telekomverksamheten, behöver inte vara statligt ägd utifrån det nuvarande samhällsuppdraget.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen

Granskningen ledde till följande rekommendationer till regeringen:

- Ta ställning till vilket samhällsuppdrag Teracom bör ha och se därefter över vilka av Teracom Groups verksamheter som fortsatt behöver vara statligt ägda.
- Överväg vilken driftsform som är lämpligast för marknäten.
- Se över möjligheten att göra en prisreglering av marknadsmarknaderna enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation överflödigt, exempelvis genom ägarstyrning.

- Använd ägarstyrning för att se till att bolaget inte riskerar att hämma privat företagande genom att utnyttja de fördelar bolaget har av att vara statligt ägt och inneha monopol.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer

Regeringen delar Riksrevisionens mening att Teracom Group, såväl som övriga statligt ägda bolag, ska få villkor så att det inte finns risk för otillbörlig fördel till följd av det statliga ägandet. Sedan Teracom Groups nuvarande mål fastställdes 2009 har bolaget utvecklats i takt med att marknaden förändrats.

Sedan september 2016 har Teracom Groups bolagsstruktur, i och med avyttringen av Boxer TV-Access, förändrats signifikant. Regeringen avser därför att säkerställa att nya och relevanta ekonomiska mål fastställs för bolaget under 2017. Som en följd av nya ekonomiska mål kommer också kapitalstrukturen att ses över och eventuell överkapitalisering hanteras.

Vidare har Teracom Group inte något uppdragsmål för sitt dotterbolag Teracom trots bolagets samhällsuppdrag. Regeringen avser därför att komplettera de nya ekonomiska målen under 2017 med minst ett relevant uppdragsmål för att säkerställa bolagets uppdragsuppfyllelse.

Regeringen avser också att under 2017 göra en översyn av verksamhetsparagrafen i koncernmoderns, Teracom Group, bolagsordning och säkerställa att koncernens övergripande uppdrag är relevant. För det fall regeringen ser skäl till att ändra koncernmoderns verksamhetsföremål på ett sätt som inte ryms inom det nuvarande uppdraget avser regeringen att återkomma till riksdagen.

Regeringen anser därmed att granskningsrapporten är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen avser att vidta åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer. Regeringens skrivelse bör läggas till handlingarna.

Finansieringen av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om finansiering av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

Jämför reservation 1 (SD).

Motionerna

Flertalet motionsyrkanden berör finansieringen av public service.

I motionerna 2016/17:539 av Sten Bergheden (M), 2016/17:683 av Maria Malmer Stenergard och Erik Andersson (båda M), 2016/17:1908 av Margareta B Kjellin (M), 2016/17:2244 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M), 2016/17:2379 av Carl-Oskar Bohlin (M), 2016/17:3136 av Cecilia Widegren (M), 2016/17:3217 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena 1–2 och 2016/17:3497 av Sofia Fölster (M) yrkar motionärerna att finansieringsformerna bör ses över med det huvudsakliga argumentet att radio- och tv-avgiften är otidsenlig och ineffektiv och därför bör ersättas med en rättvis och teknikneutral finansieringsmodell.

I motion 2016/17:693 yrkande 3 föreslår Anna Hagwall (SD)¹ att Sveriges Television AB kodar sina sändningar så att de som vill abonnera på programbolagets kanaler får göra ett eget aktivt val.

Aron Emilsson m.fl. (SD) föreslår i motion 2016/17:2210 yrkande 1 ett tillkännagivande till regeringen om förtydligade och kompletterande utredningsdirektiv inför utredningen om den framtida finansieringen av public service. Finansieringen av public service bör enligt Sverigedemokraterna inte vara inkomstskattbaserad. Sverigedemokraterna föreslår i stället att avgiften utformas som begravningsavgiften, dvs. anpassas efter de faktiska kostnaderna för ändamålet.

Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) föreslår i motion 2016/17:2927 att tv-sändningar från public service finansieras via tecknande av abonnemang eller dylikt. Till dess att dagens radiosändningar eventuellt ersätts med tekniska förutsättningar att välja och filtrera bort utbud, föreslår motionärerna att finansieringen ses över och möjligtvis kompletteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen, i enlighet med riksdagens tillkännagivande under riksmötet 2014/15 (bet. 2014/15:KrU3, rskr. 2014/15:157), tillsatt en blocköverskridande parlamentarisk kommitté Radio och tv i allmänhetens tjänst (Ku 2016:06).

Riksdagen har tidigare yttrat att den vill se en solidariskt finansierad och långsiktigt trygg modell som garanterar fortsatt oberoende för public service-bolagen. Utskottet ser därför positivt på uppdragets utgångspunkt att public service-bolagen ska ha finansiella förutsättningar att utveckla en oberoende verksamhet med hög legitimitet, kvalitet och relevans i det moderna medielandskapet (dir. 2016:111). Den snabbt föränderliga tekniska utvecklingen inom både produktion och konsumtion av ljud och rörlig bild, försvårar radio- och tv-avgift som finansieringsform. Därför är utredningens uppdrag att ta ställning till om det går att förena teknisk neutralitet med dagens

¹ Anna Hagwall har fr.o.m. den 17 februari 2017 lämnat Sverigedemokraterna. Ledamoten sitter fortfarande i riksdagen, men utan partibeteckning.

koppling mellan avgiftsskyldighet och innehav av viss mottagningsutrustning central när alternativa förslag till resurseffektiva finansieringsmodeller utarbetas.

Programbolagens verksamhet åtnjuter i dag ett brett och djupt förtroende bland allmänheten. Utskottet delar därför regeringens bedömning i utredningsdirektiven att det är av största vikt att de förslag till finansieringsprinciper av public service-bolagen som nu utarbetas, bidrar till att säkerställa fortsatt hög legitimitet för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Med anledning av pågående utredning avstyrker utskottet motionerna 2016/17:539 (M), 2016/17:683 (M), 2016/17:693 (SD) yrkande 3, 2016/17:1908 (M), 2016/17:2210 (SD) yrkande 1, 2016/17:2244 (M), 2016/17:2379 (M), 2016/17:2927 (SD), 2016/17:3136 (M), 2016/17:3217 (M) yrkandena 1–2 och 2016/17:3497 (M).

Uppdrag till Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om uppdrag till Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB.

Jämför reservation 2 (SD).

Motionerna

I motion 2016/17:1595 yrkar Eva-Lena Jansson (S) yrkande 1 att uppdraget till public service bör stärkas och utvecklas utifrån det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

I motion 2016/17:1610 föreslår Catharina Bråkenhielm (S) ett tillkännagivande till regeringen om att göra en översyn av reglerna för hur alkohol exponeras i SVT. Motionären menar att public service bidrar till att normalisera drickandet genom att ofta och tydligt visa alkoholkonsumtion i SVT.

Aron Emilsson m.fl. (SD) föreslår i motion 2016/17:2210 yrkande 2 en fördjupad nordisk samverkan mellan public service-bolagen utifrån betydelsen av en mångfasetterad, nyanserad och saklig nyhetsrapportering. Motionärerna föreslår att Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, i samarbete med public service-bolagen och Nordiska rådet, tar fram riktlinjer för hur public service-bolagen i de nordiska länderna kan utbyta nyhetsreportage med varandra. I samma motion yrkande 3 föreslår motionärerna ett uppdrag till granskningsnämnden för radio och tv att genomgående granska saklighet och informationskorrekthet i public service nyhets- och faktaförmedling. I samma yrkande

föreslår motionärerna en översyn av sändningstillstånden för att inrätta en modell med sändningstid som avsätts för rättelser av felaktigheter i public service-bolagens rapportering.

I motion 2016/17:3275 yrkar Anders Forsberg och Martin Kinnunen (båda SD) på ett tillkännagivande till regeringen om att utreda hur en försäljning av de statliga medieföretagen kan ske samt hur man utformar ett system för att köpa in de program och tjänster som kan avses ligga i det publika samhällsserviceuppdraget. Syftet är bl.a. att få en mer fristående nyhetsrapportering genom att minska statens direkta inflytande.

Niclas Malmberg (MP) yrkar i motion 2016/17:1336 om ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma till riksdagen tillsammans med förslag till förändring av stiftelseförordnandet för Förvaltningsstiftelsen för public service-bolagen. Motionären föreslår att enbart en tredjedel av stiftelsens 13 styrelseledamöter ska utses efter varje ordinarie riksdagsval. Syftet är att undvika att en majoritet av styrelseledamöterna byts ut efter ett riksdagsval. Därigenom stärks public service-bolagens självständiga ställning enligt motionären.

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till de tilläggsdirektiv till Public service-kommittén som regeringen har aviserat för att belysa programverksamhetens övergripande inriktning och ramar. Utskottet noterar vidare att kultur- och demokratiministern nyligen genomfört en halvtidsöversyn med public service-bolagen för att följa upp och utvärdera de nu gällande villkoren för public service och diskutera förutsättningarna inför kommande tillståndperiod. Det finns inga skäl att föregripa de beredningsprocesser som pågår.

När det gäller motionsyrkandet om att ge granskningsnämnden för radio och tv i uppdrag att genomgående granska saklighet och informationskorrekthet i public services nyhets- och faktaförmedling vill utskottet uppmärksamma att granskningsnämnden är ett självständigt beslutande organ inom Myndigheten för press, radio och tv. Nämnden har till uppgift att pröva om innehållet i radio- och tv-program följer de regler som finns för sändningarna. Granskning sker antingen på initiativ av tittare och lyssnare eller på initiativ av nämnden. Granskningsnämnden består av en ordförande, sex ledamöter och fyra ersättare.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:1336 (MP), 2016/17:1595 (S) yrkande 1, 2016/17:1610 (S), 2016/17:2210 (SD) yrkandena 2–3 och 2016/17:3275 (SD).

Sändningsinnehåll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om sändningsinnehåll.

Motionerna

Mikael Jansson och David Lång (båda SD) anför i motion 2016/17:2563 yrkande 2 att musik som sänds i Sveriges radio ska vara svensk till minst 50 procent. Motionärerna föreslår att Frankrikes Toubonlag, med bl.a. kvotregler om sändningstid på det franska språket, studeras som eventuell förlaga till en svensk lagstiftning till skydd för det svenska språket.

I motion 2016/17:2769 anför Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD) att en tredjedel av programutbudet i P3 bör vara riktat till äldre och att det bör bli ett villkor för finansieringen av Förvaltningsstiftelsen för Sveriges radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Motionärernas motivering är att många yngre människor i dag lyssnar på internetmusik medan äldre inte är vana vid det utbudet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i sammanhanget påpeka att programbolagens sändningstillstånd utgår från radio- och tv-lagen (2010:696). Där fastslås bl.a. att programmen ska präglas av folkbildningsambitioner och ha hög kvalitet. En mångfald av åsikter och olika intressen ska tillgodoses när det gäller religion, kultur och vetenskap.

Utskottet delar vidare regeringens beskrivning att SR:s, SVT:s och UR:s centrala uppgift är att erbjuda ett mångsidigt programutbud som är tillgängligt för alla, som speglar mångfalden i hela landet och som kännetecknas av god kvalitet, allsidighet och relevans oavsett genre (dir. 2016:111).

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motionsyrkandena 2016/17:2563 (SD) yrkande 2 och 2016/17:2769 (SD).

Tillgång till journalistiskt material från dagspress och public service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om tillgång till journalistiskt material från dagspress och public service.

Motionerna

Marie Granlund (S) begär i motion 2016/17:1685 ett tillkännagivande till regeringen om att upprätta en plan för digitalisering och tillgängliggörande av svensk dagspress. Motionären lyfter fram Kungl. bibliotekets digitalisering av de pliktexemplar av svensk dagspress som samlas in till myndigheten. I en tid av genomgripande teknisk omvandling tillsammans med en koncentration inom medieområdet kring större städer menar motionären att digitaliseringen

av materialet behöver öka för att tillgodose forskarsamhällets, mediepolitikens och medborgarnas behov.

I motion 2016/17:2945 anför Per-Ingvar Johnsson (C) att public service-bolagen så långt som det är möjligt ska tillgängliggöra sitt journalistiska public service-material för att kunna leva upp till de folkbildningsambitioner som präglar sändningstillståndet. Motionären menar att det med hjälp av nya digitala verktyg finns goda möjligheter att få mer public service utan extra kostnader.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att digitalisering av kulturarvsmaterial är en lika viktig som kostsam verksamhet som också förutsätter fortsatta insatser för att ge tillgång till det digitaliserade materialet som är hållbar för berörda aktörer.

Utskottet noterar också att både offentliga och privata medel avsätts för digitalisering av kulturarv vid landets arkiv, bibliotek och museer och att regeringen tar olika initiativ för att stärka kulturarvsdigitaliseringen. Som exempel kan nämnas att Samordningssekreteriatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande (Digisam) integrerades i Riksantikvarieämbetet den 1 januari 2017. Vidare bedömer regeringen i den kulturarvspolitiska propositionen att Riksarkivet bör få i uppdrag att driva det s.k. Mediekonverteringscentrum i Fränsta som en gemensam resurs för massdigitalisering av kulturarvsmaterial (prop. 2016/17:116).

Med anledning av motionsyrkandet om att ta hjälp av digitala verktyg för att tillgängliggöra public service-material refererar utskottet till de tilläggsdirektiv som Public service-kommittén väntas få för att bl.a. belysa public service-bolagens uppdrag på olika plattformar och hur programverksamheten kan nå hela befolkningen utifrån medieutvecklingen och förändrade medievanor.

Mot bakgrund av pågående arbete avstyrker utskottet motionsyrkandena 2016/17:1685 (S) och 2016/17:2945 (C).

Reservationer

1. Finansieringen av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, punkt 2 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2210 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motionerna
2016/17:539 av Sten Bergheden (M),
2016/17:683 av Maria Malmer Stenergard och Erik Andersson (båda M),
2016/17:693 av Anna Hagwall (SD) yrkande 3,
2016/17:1908 av Margareta B Kjellin (M),
2016/17:2244 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson
(båda M),
2016/17:2379 av Carl-Oskar Bohlin (M),
2016/17:2927 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),
2016/17:3136 av Cecilia Widegren (M),
2016/17:3217 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M) yrkandena
1 och 2 samt
2016/17:3497 av Sofia Fölster (M).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna välkomnar en översyn av finansieringsformen för public service, då det finns behov av en moderniserad och långsiktigt trygg, solidariskt finansierad och teknikneutral finansieringsform för public service. En parlamentarisk utredning kan vara ett steg att komma vidare i frågan.

Vi vill dock understryka att en finansieringsmodell likt begravningsavgiften är Sverigedemokraternas förslag efter det att partiet under en längre tid tittat på modeller och utvärderat hur en skatt kan utformas. Sverigedemokraterna hade därför velat se ett uppdrag i utredningsdirektiven (dir. 2016:111) till Public service-kommittén (Ku 2016:06) att undersöka möjligheten att utforma en radio- och tv-avgift på samma sätt som begravningsavgiften där avgiften är anpassad efter de faktiska kostnaderna.

Radio- och tv-avgiften skulle utformas som en separat post på skattsedeln och utkrävas i proportion till skattebetalarens beskattningsbara inkomst.

Kostnaden skulle vara oförändrad, oavsett hur skattesystemet är utformat. På så sätt upprätthålls det viktiga avstånd mellan den politiska och granskande makten som bör finnas i ett öppet och fritt samhälle.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen. Därmed bör motion 2016/17:2210 (SD) yrkande 1 bifallas. Övriga motionsyrkanden bör avslås.

2. Uppdrag till Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2210 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2016/17:1336 av Niclas Malmberg (MP),

2016/17:1595 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 1,

2016/17:1610 av Catharina Bråkenhielm (S) och

2016/17:3275 av Anders Forsberg och Martin Kinnunen (båda SD).

Ställningstagande

Det finns en grundläggande samsyn om att en av mediernas viktigaste uppgifter är att granska och kontrollera makthavare, institutioner och aktörer i demokratin. Detta, tillsammans med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, bildar ett av fundamenten i svensk demokrati. De senaste åren har public service vara eller icke vara debatterats frekvent. För Sverigedemokraterna är det självklart och viktigt att public service finns kvar då den är att betrakta som ett allmänintresse, som fortsatt ska arbeta med att förmedla kvalitativ samhällsinformation och ett brett utbud av svensk och nordisk film- och tv-produktion till svenska folket.

Vi föreslår därför ett djupare samarbete i nyhetsrapportering mellan de nordiska länderna. En modell skulle kunna vara att Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB i samarbete med Nordiska rådet och de tre programbolagen tar fram riktlinjer för hur public service-bolagens nyhetsredaktioner årligen kan utbyta nyhetsreportage med övriga nordiska länder. På så sätt kan de olika ländernas public service-bolag dela med sig av sina styrkor till varandra och minska risken för ensidig rapportering. Vår förhoppning är att denna åtgärd kan ha en

positiv påverkan på övriga mediers nyhetsrapportering och på så vis stärka trovärdigheten för hela mediesektorn.

Sverigedemokraterna anser att det är av yttersta vikt att public services rapportering är saklig och korrekt och att uppgifter kontrolleras i de fall som anmäls till granskningsnämnden för radio och tv. Det är naturligt att det kan bli fel i exempelvis nyhetsförmedling. I de fall det råder oklarheter om korrekt information förmedlats ska detta givetvis följas upp. Vi föreslår att det, åtminstone vad gäller public services nyhets- och faktaförmedling, ska finnas ett samhällsorgan som genomgående kontrollerar saklighet och korrekthet i de fall en anmälan gjorts. Granskningsnämnden eller ett specialinriktat organ kan t.ex. sätta samman ett vetenskapsråd som får till uppgift att kontrollera anmälda programs eller reportages saklighet. Utredningen skulle därefter kunna publiceras offentligt och skickas till anmälaren.

Sverigedemokraterna föreslår vidare att en översyn genomförs av public service-bolagens sändningstillstånd för att se hur sändningstid kan avsättas för ett program med rättelser. Programmet kan också vara en möjlighet för public service att mer utförligt rapportera om ett program eller reportage som fått många anmälningar men där det visat sig att allmänheten inte har fog för sin uppfattning.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bör motion 2016/17:2210 (SD) yrkandena 2–3 bifallas. Övriga motionsyrkanden bör avslås.

Särskilt yttrande

Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten, punkt 1 (M, C, L, KD)

Olof Lavesson (M), Saila Quicklund (M), Per Lodenius (C), Isabella Hökmark (M), Bengt Eliasson (L), Roland Utbult (KD) och Eva Lohman (M) anför:

Även i en tid av snabbt föränderlig teknik som på ett genomgående sätt förändrar produktions- och konsumtionsmönstren för ljud och rörlig bild, är marknätens höga täckningskrav fortsatt relevant för att kunna sända programtjänster i hela landet. Frågor om hur detta samhällsuppdrag utförs är därför centrala för en väl fungerande radio och tv i allmänhetens tjänst. I förlängningen berör temat även viktiga frågor om beredskap, då marknäten fyller en viktig funktion för krisberedskapen och ska kunna fungera under i stort sett vilka förhållanden som helst.

Vi menar därför att regeringen i sin skrivelse 2016/17:74 inte i tillräckligt stor omfattning beaktar de iakttagelser som Riksrevisionen gör i revisionsrapporten Teracom och marknäten – mediepolitik, monopol och krisberedskap (RIR 2016:18).

Den grundläggande frågan rör inriktningen för Teracomkoncernens verksamhet och därigenom motiven för statligt ägande. Riksrevisionen bedömer att marknätverksamheten inom Teracom även fortsättningsvis bör vara i statlig ägo men att det inte är självklart att verksamheten ska drivas som ett vinstdrivande aktiebolag. Riksrevisionen ser inte heller, utifrån nuvarande samhällsuppdrag, några motiv för ett statligt ägande för övrig verksamhet såsom Boxers betal-tv och stora delar av telekomverksamheten. Det framgår också av Riksrevisionens granskning att statens medel används på ett ineffektivt sätt där Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB utlyser offentliga upphandlingar av marknätstjänster trots att Teracom är självskriven leverantör.

Regeringen väljer i sin skrivelse att enbart avisera åtgärder för att under 2017 utarbeta nya ekonomiska mål och uppdragsmål för att säkerställa Teracom's uppdragsuppfyllelse, eftersom Teracom Group saknar uppdragsmål för detta dotterbolag. I samband med att de nya målen utarbetas kommer även företagens kapitalstruktur att ses över. En översyn av Teracom Groups bolagsordning aviseras också under 2017 i syfte att säkerställa att koncernens övergripande uppdrag är relevant.

Mot bakgrund av ovanstående finner vi de åtgärder som regeringen aviserar i sin skrivelse som otillräckliga. Vi anser därför att regeringen bör ta Riksrevisionens rekommendationer att se över det statliga ägandet i Teracom Group AB på större allvar.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2016/17:74 Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:539 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finansiera public service på annat sätt än genom radio- och tv-avgift och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:683 av Maria Malmer Stenergard och Erik Andersson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringen av public service och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:693 av Anna Hagwall (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SVT ska börja koda sina sändningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1336 av Niclas Malmberg (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till förändring av stiftelseförordnandet för Förvaltningsstiftelsen för public service-företagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1595 av Eva-Lena Jansson (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla uppdraget för public service och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1610 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av reglerna för hur alkohol exponeras i SVT och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1685 av Marie Granlund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en plan för digitalisering och tillgängliggörande av svensk dagspress och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1908 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska tillsätta en utredning med syfte att undersöka den framtida finansieringen av public service via skatteintäkter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2210 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligade och kompletterande utredningsdirektiv inför utredningen om den framtida finansieringen av public service och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag om fördjupad nordisk samverkan mellan public service-bolagen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ytterligare uppdrag till granskningsnämnden och om sändningstillståndet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2244 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skattefinansierad radio- och tv-avgift och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2379 av Carl-Oskar Bohlin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa licenssystemet som finansieringsform för public service-tv och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2563 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att musik i Sveriges Radio ska vara svensk till minst 50 procent och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2769 av Mikael Jansson och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en tredjedel av P3:s utbud bör vara riktat till äldre och att det görs till en del av ett villkor för finansieringen av Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges

Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2927 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utreda vilka åtgärder som lämpligast bör vidtas för att kunna reformera finansieringen av public service och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2945 av Per-Ingvar Johnsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion så långt det är möjligt ska tillgängliggöra sitt journalistiska public service-material för fri användning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3136 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa tv-licensen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3217 av Sten Bergheden och Lars-Arne Staxäng (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samband med att en ny finansieringsmodell tas fram också utreda en möjlig, mer rättvis modell där exempelvis grupper av fattiga pensionärers betalningsförmåga tas i beaktande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra och modernisera finansieringen av public service och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3275 av Anders Forsberg och Martin Kinnunen (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det publika samhällsserviceuppdraget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3497 av Sofia Fölster (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa tv-avgiften och tillkännager detta för regeringen.